דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS
THE GATEWAY OF THE WEST.

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדא עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

וועטער: קלאָר און מילדער

זון אויפגאנג — 6.07
זון אונטערגאנג — 6.58

Vol. 20, No. 65. Winnipeg, Tues. April 1, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג. דינסטאָג ג' ניסן, תר"צ.

אגב - אורחא
פון מארק

ר. אבראמאוויטשעס רעפעראט אויף דער טעמע "וואוהין פירט סטאלין סאָוועט רוסלאנד", געהאלטן דא לעצטן פרייטאג, — איז געווען אן אנטוישונג באַזונדערס פאר די, וואס זיינען געקומען צו דער פאראמלונג אנגעלאדן מיט פאקטן און באווייזן וועגן די גרויסע אויפטועןן פון דער סאוועט רעגירונג, מיט וועלכע זיי האבן געוואלט צעשמעטערן אבראמאוויטשעס פאזיציעס, און צונאגלען אים צום "שאנד"-קלאָץ פאר די אויגן פונ'ם גאנצן עולם.

באַריכט פון א"י קאָמיסיע פאַרעפנטלאכט

אנערקענט אז אראבער זיינען געווען די אנפאלער און ווארפט טייל פון שולד אויפן מופטי

זאָגט אז ראַיאָטן זיינען ניט געווען געצילט קעגן בריטישער רעגירונג. — פאַרלאַנגט קלאָרע בריטישע פאָליטיק אין ארץ-ישראל און אנטשיידונג פון דער כותל-מערבי פראגע. — רעקאָמענדירט אָבער אויך שטרענגערע אימיגראַציע געזעצן און זעצט אויס קעגן ציוניסטישער לאנד-פאָליטיק, וואס האט אראָפּגעזעצט אראבער פון זייער באָדן. — לוקס האגדלונגען ווערן באַרעכטיקט. — שולד פון אראבישער עקזעקוטיווע ניט פעסטגעשטעלט.

סנעל גיט ארויס מינדערהייט באַריכט

אַרבעטער מיטגליד פון קאָמיסיע וואַרפט די שולד פאר די ראַיאָטן אויף דעם מופטי און די אראבישע פירער און באַצייט זיך סימפּאַטישער צו די ציוניסטישע שטרעבונגען.

(ספעציעלע טעלעגראַמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, אפריל 1 (איטא). — נאָך די אלגיימיינע באשלוסן פון דער אונטערזוכונגס קאָמיסיע באַריכט, וועלכער איז אונטערגעשריבן פון וואלטער שאָ, פארזיצער הענרי בעטערטאָן, האָפּקין מאָריס און הערי סנעל; ווערן פארעפנטלאכט אין דעם באַריכט די "רעזערוואַציעס" אדער באַמערקונגען פון דעם ארבעטער פארשטייער, סנעל, וועלכער שרייבט:

רעקאָמענדירט ווייטער פעסטנשאַפטלאַכע אויספאָרשונג

די אראבישע מאסן זיינען פריינטלאך

ניט איינשטימיק מיט רעקאָמענדאציעס וועגן אימיגראַציע

(שלוס אויף לעצטער זייט)

באַריכט אנערקענט, אז אראבישע פויערים זיינען אראָפּגעזעצט געווארן פון לאנד, און אז דאס מוז אויף ווייטער אויסגעמידן ווערן

(ספעציעלע טעלעגראַמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, אפר. 1 (איטא). — די פאַלעסטינער קאָמיסיע, וועלכע האט אונטערגעזוכט די פאַלעסטינער אומרוען, האט געענדיקט פאַרעפנטלאכט איר באַריכט, צום שלום פונ'ם באַריכט ווערט דערקלערט.

רעקאָמענדאציעס וועגן דער לאנד פאָליטיק

וועגן דער כותל מערבי פראגע

אידישע אימיגראציע געווען נוצלאך פאר אראבער, — מוז בעסער קאָנטראָלירט ווערן

וועגן דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

רעקאָמענדירט גארניזאן פאר פאַלעסטינע

בנוגע פארטיידיקונג און זיכערקייט רעקאָמענדירט די קאָמיסיע:

"די פראגע פון דער בעסטער פארם פון א גארניזאן פאר פאַלעסטינע דארף נאָך באַטראַכט ווערן. ביז דאן טאָר דער איצטיקער גארניזאן ניט פארקלענערט ווערן. דער פאַלעסטינער פאָליציי דעפּאַרטמענט מוז אויך רעאָרגאַניזירט ווערן".

איז קעגן ציוניסטישער לאנד פאָליטיק

רייידנדיק וועגן דעם לאנד פראָבלעם, דערקלערט די קאָמיסיע, אז צווישן 1921 און 1929 האבן די גרויסע ציוניסטישע לאנד קניות געפירט צו דעם, אז גרויסע צאָלן אראבער זאָלן אראָפּגעטריבן ווערן פונ'ם באָדן, ניט ווערנדיק פארזארגט מיט אנדערע לאנד פאר זייער באַשעפטיקונג.

"דאס האט געשאפן א לאנדלאָזן און אומצופרידענעם קלאס, וואס איז א פאָטענציעלע געפאר פאר'ן לאנד און א באָדן פאר ווייטערדיקע אויסברוכן.

"פאַלעסטינע קאן ניט אויסהאלטן קיין גרעסערע אגריקולטורעלע באַפעלקערונג, ביידן די לאנדווירטשאַפטלאכע פארמען זאָלן ראַדיקאַל געענדערט ווערן", — זאָגט דער באַריכט.

רעקאָמענדירט בעסערן קאָנטראָל פון אימיגראציע

דער באַריכט רעקאָמענדירט די רעגירונג זאָל אויסגעבן א דייטלאכע דערקלערונג וועגן דעם מאנדאט און וועגן דער באַלפור דעקלאַראַציע.

אונטערפירנדיק א סך-הכל פון אירע אויספאָרשונגען וועגן די אורזאכן פון דעם אויגוסט אויסברוך, דערקלערט די קאָמיסיע, אז איינע פון די הויפּט אורזאכן איז געווען דער אראבישער געפיל פון פיינטשאפט צו די אידן, צוליב זייער אנטוישונג אין זייערע פאָליטישע און נאַציאָנאַלע אספּיראציעס און זייער מורא פאר זייער עקאָנאָמישער צוקונפט.

די קאָמיסיע רעקאָמענדירט דערפאר:

"די אדמיניסטראַטיווע מאשינעריע פאר דער רעגולאַציע פון איינוואַנדערונג זאָל רעוויזירט ווערן, מיט'ן צוועק אויסצומיידן אזא איבערפלוס פון איינוואַנדערונג ווי עס האט פאסירט אין 1925 און 1926.

הענע אַרטיקלען אין דער פרעסע מוזן אפּגעשטעלט ווערן

טייל פון שולד געוואָרפן אויפ'ן גראנד-מופטי

אין פארבינדונג מיט די ציוניסטישע קלאגעס קעגן דעם גראנד-מופטי, דערקלערט דער באַריכט:

"אויף וויפל מיר קאָנען זעען, האט דער מופטי ניט געהאט קיין שום אורזאכן צו גלויבן, אז זיין אמט איז געווען אין געפאר, און דערמיט וואס ער האט ארגאניזירט געזעלשאַפטן צו פארטיידיקן די מוסולמאנישע הייליקע פלעצער, האט ער בלויז געוואָלט פארשאפן די אידן אומבאַקוועמלאכקייטן און מאָביליזירן די מוסולמאנישע עפנטלאכע מיינונג איבער דער כותל מערבי פראגע.

"דער מופטי האט אָבער ניט געשטרעבט מיט דעם ראַזיקן קאַמפּיין צו פירן צו אומרוען".

דער באַריכט זאָגט, אז עס זיינען ניטא קיין באַווייזן אז דער מופטי זאָל האבן ארויסגעשיקט אויפרופן איינלאַדנדיק די מוסולמאנער קיין ירושלים אויף דעם 23 אויגוסט, און אז דער מופטי זאָל האבן געהאט וועלכע ס'איז דירעקטע פארבינדונגען מיט די וואס זיינען פאראנטוואָרטלאך פאר אויפהעצן די אומרוען.

נאָך די אומרוען, זאָגט דער באַריכט, האט דער מופטי מיטגעהאָלפן דער רעגירונג איינצושטעלן אָרדענונג.

שולד פון אראבישער עקזעקוטיווע ניט פעסטגעשטעלט; לוק באַרעכטיקט פאר זיינע האנדלונגען

תלמוד-תורה פארשולדיקט אויף 40 טויזנט דאָל; קאָנפערענץ זוכט מיטלען צו פארבעסערן די לאגע

די פארזעצונג פון דער תלמוד תורה קאָנפערענץ נעכטן אוונט, האט דערוויל ניט געבראכט צו קיינע רעזולטאטן. פארשיידענע מיינונגען זיינען ארויסגעזאָגט געווארן וועגן דעם חינוך, אדמיניסטראציע און וועגן מיטלען ווי אזוי צו שאַפן פינאנצן.

מר. סורעס האט באַריכטעט אז די גרויסע סע ת"ת איז איצט שולדיק $25.300 און אז אויף דער געביידע פון דער נייער ת"ת איז נאָך פאראן א מאָרטגעדזש פון 15 טויזנט דאָלאר. אויף דער קאָנפערענץ איז אויך באַקאַנט געווארן, אז די ת"ת איז שולדיק צו אירע לערער פאר צוויי מאָנאטן שכירות.

נאָך לענגערע דיסקוסיעס איז אנגענומען געווארן א פארשלאָג פון א. אסאָווסקי, אז די קאָנפערענץ זאָל אפּגעלייגט ווערן אויף דינסטאָג, חול-המועד פסח. ביז יענער צייט זאָל דער קאָמיטעט אויסארבעטן נייע פּלענער און זאָל אויספארשן גרינדלאך די לאגע און זאָל עס באַריכטן צו דער קאָנפערענץ, און אויף זונטאָג, דעם 27טן אפּריל זאָל פאררופן ווערן א מאסן-פארזאמלונג ביי וועלכער עס זאָלן אויך גלייכצייטיק פארקומען די יערלאכע וואלן.

רבי כהאנאוויטש האט פארלאנגט, אז די ת"ת זאָל פאר קיין פאל ניט ענדערן איר ריכטונג. נאָר דער לימוד זאָל זיין שטרייַנג רעליגיעז מיט העברעיאיש אלס די הויפּט שפּראך. די לאגע, האט ער געזאָגט, איז ניט קיין שלעכטע אין תלמוד תורה. ער האט פארגעשלאָגן, אז צוויי מענשן זאָלן אנגעשטעלט ווערן, וועמענס אויפגאַבע עס זאָל זיין צו באזוכן יעדע אידישע היים און זאמלען מאָנאטלאך אזוי פיל וויפל יעדער איד האט נאָר די מעגלאכקייט צו ביישטייערן, און ער האט

דער מופטי און אראבישע פירער זיינען שולדיק

"איך בין איבערצייגט, אז דער מופטי מוז זיין באַשולדיקט אין דעם, וואס ער האט ניט געמאכט קיין אנשטרענגונג צו

אידישע קאָמוניסטן האבן נעדריקט דעקלאַסירטע אוים מורא סען זאָל זיי ניט חושד זיין אין "רעכטן אָפּנויג"

מאָסקווע אפר. 1 (איטא). — די ספּעציעלע קאָמזעט קאָמיסיע וואס איז אפּגעשיקט געווארן אין די שטעטלאך פון ווייס-רוסלאנד אונטערצוזוכן דארט די לאגע פון די "לישענצעס" (רעכטלאָזע) באַריכטעט היינט, אז א גרויסע צאָל אידן זיינען דארטן באַרויבט געווארן פון זייערע רעכט אויף אן אומגעזעצלאכן אופן

רויבט געווארן פון זייערע רעכט בלויז דערפאר, וואס מיט יאָרן צוריק האבן מיטגלידער פון זייערע פאמיליעס אנגעפירט א קליינעם האנדל, האלטנדיק קרעמלאך, די גאנצע סחורה פון וועלכע איז קוים ווערט געווען צען רובל, און די דורכשניטלאכע מאָנאטלאכע פארדינסטן — ארום צוועלף רובל.

היגער תושב פלוצלונג געשטאָרבן

געזעלשאפטלאכער קאַלענדאר

דינסטאָג, אפּריל 1

עפענונג פון ת"ת מארק; "ברידזש" ביינטאָג, פרייער טאנץ אין אוונט.

פארזאמ. פון ליידיס אקז. רומ. היב. סיק. בענ. סאָס., 8.30 אוונט, אין פּרץ אינסט.

"ברידזש און וויסט" פון יונגע פּרויען סיסטערהוד, 8.30 אוונט, אין י. מ. ה. א. זאל.

מיטוואָך, אפּריל 2

דר. הענעל ביי פּוע"צ פרויען קלוב, 8.30 אוונט, אין פּרץ-אינסט.

מ. טוזמאן: "דאס קינד אין דער געזעלשאפט", ביי מוטער פאראיין פון פּרץ שול, 8.30 אוונט, אין שול.

פארזאמ. פון בנות שלום, 8 אוונט, אין שטיימאנס האל.

זונטאָג, אפּריל 6

קבלת פּנים פון פּרץ-הירשביין, 8.30 אוונט אין פּעלעס טעאטער. באַריכט פון רוסלאנד. רייכע פּראָגראַם.

וואלן און פינאנצ. באַריכט פון מאניטאָבא פּרי לאָדזש, 10.30 פּרי., אין 239 מאַ...